

Om ämnet Juridik

Ett samhälles lagar är ett uttryck för de värderingar och åsikter som en majoritet av medborgarna vill ska gälla. Kunskaper i juridik bidrar till en djupare insikt i dagens samhällsliv och politiska ställningstaganden och därmed en förståelse av rättsstatens betydelse för ett demokratiskt samhälle.

Ämnesplanen betonar att eleverna ska ges möjlighet att arbeta praktiskt med juridiska fallbeskrivningar. Den juridiska metoden innebär att identifiera, tolka och tillämpa relevanta rättsregler på konkreta situationer. Goda faktakunskaper och förmåga att använda relevanta juridiska begrepp ger möjlighet till vederhäftig diskussion och argumentation utifrån juridiska frågeställningar.

Akademisk förankring

Det akademiska ämnet juridik är uppbyggt kring civilrätt, offentlig rätt och allmän rättslära.

Till civilrätt hör reglerna om enskilda personers mellanhavanden. Här ingår bland annat familjerätt, successionsrätt, avtalsrätt, skadeståndsrätt, fastighetsrätt och arbetsrätt.

Till den offentliga rätten hör bland annat straff- och processrätt, men även statsrätt, förvaltningsrätt och skatterätt.

Allmän rättslära innefattar bland annat rättsteori, rättsfilosofi och rättshistoria

Internationell rätt med bland annat EU-rätt kan återfinnas i alla rättsområden. Endast några centrala delar av dessa rättsområden ingår i gymnasieskolans juridikämne.

Gymnasieskolans juridikämne

Ämnet juridik består av kurserna affärsjuridik, privatjuridik samt rätten och samhället. Samtliga kurser kan läsas utan förkunskapskrav.

Affärsjuridik behandlar avtal, köp, marknadsrätt, fordringar, skulder, associationsrätt, immaterialrätt och hyresrätt; rättsområden som är relevanta inom affärlivet. Det innebär att svensk rättsordning berörs men även förhållandet till EU-rätt och internationell rätt sett ur företags synvinkel kan beröras.

Privatjuridik behandlar rättsområden av särskild vikt för den enskilda individen, Kursen ger också en introduktion till svensk rättsordning och dess förhållande till EU-rätt och internationell rätt samt straff- och processrätt.

Rätten och samhället tar upp övergripande rättsområden, som är viktiga att känna till för såväl privatpersoner som företagare. Kursen behandlar bland annat straff- och processrätt samt straffrättsliga ideologier. Kursen behandlar även internationell rätt och ger insikt i den svenska rättsordningens beroende av främst EU-rätt.

Vissarättsområden tas upp i flera kurser. I kurserna affärsjuridik och privatjuridik återfinns till exempel köprätt. Köprätt i kursen affärsjuridik behandlar regler som rör handeln mellan näringsidkare medan köprätt i kursen privatjuridik i huvudsak tar upp det regelverk som styr köp mellan näringsidkare och konsument men även köp mellan privatpersoner.

Strukturen i gymnasieskolans ämnesplaner

De olika delarna i ämnesplanen hänger ihop på ett tydligt sätt. Det går till exempel inte att bara läsa det centrala innehållet eller kunskapskraven utan att sätta in dem i ämnesplanens hela sammanhang. (Se bild nedan).

Syftet och målen är formulerade för ämnet som helhet. Syftet beskriver i löpande text vilka kunskaper eleverna ska ges möjlighet att utveckla genom undervisningen i ämnet. Det beskriver också sådant som inte ska betygsättas. Målen är formulerade i punktform och förtydligar vad läraren ska betygsätta.

Målen beskriver vilka kunskaper eleverna ska ges förutsättningar att utveckla genom undervisningen i ämnet. De är inte placerade i någon rangordning. De går in i varandra och är beroende av varandra. Målen sätter ingen begränsning för elevernas kunskapsutveckling – det går alltså inte att betrakta dem som något som slutgiltigt kan uppnås.

Det centrala innehållet anger vad som ska behandlas i undervisningen i varje kurs, för att eleverna ska få möjlighet att utveckla de kunskaper som beskrivs i målen. Målen och det centrala innehållet har alltså helt olika karaktär. Trots det kan det finnas visst innehåll även i målen, men i de fallen är målen mer övergripande och inte lika konkreta som det centrala innehållet.

Det finns en tydlig koppling mellan målen och kunskapskraven. Kunskapskraven uttrycker med vilken kvalitet eleven visar sitt kunnande i förhållande till målen. Ordningen i kunskapskraven är densamma som i målen. Om målen till exempel börjar med förmåga att läsa texter börjar också kunskapskraven med det. Däremot är det inte så att varje mål alltid motsvaras av ett stycke i kunskapskraven. Ett stycke i kunskapskraven kan lika gärna relatera till flera mål som till ett mål.